

ГЛАВА X

РУСИТЪ ВЪ ДУНАВСКА БЪЛГАРИЯ

Нахлуване на руския князь Светославъ и заемане на крайбалканскитѣ земи отъ руситѣ. — Покоряване на източна България отъ византийския императоръ Иванъ Цимисхий (971).

На 963 година, сжщата година, когато последвало раздѣлянето на България на две царства, на цариградския императорски престолъ се възкачилъ полководецътъ *Никифоръ Фока*, който чрезъ обратно завладяване на заетитѣ отъ арабитѣ острови Критъ и Кипъръ възстановилъ византийската мощъ въ източната частъ на Сръдиземно море. Отъ него започватъ цѣлъ редъ монарси, които съ твърда ржка управлявали сждбинитѣ на ромейската държава. Това наскоро трѣбвало да се почувствува отъ източното по-слабо българско царство¹.

Тъкмо въ това време, когато Никифоръ следъ завръщането си въ Цариградъ на 966 година празнувалъ съ триумфъ блѣскавитѣ си победи надъ сарацинитѣ въ Мала-Азия и главно превземането на Тарсъ (965), въ столицата се явили българскитѣ пратеници, за да получатъ обикновения данъкъ. Тогава Никифоръ въ присѣйствието на цѣлия дворъ се провикналъ: „Колко нещастни сж римлянитѣ, ако тѣ, следъ като победиха всички неприятели, трѣбва сега като роби да плащатъ данъкъ на скититѣ, на тоя презрѣнъ и беденъ народъ!“ Следъ това той заповѣдалъ да набиятъ пратеницитѣ и срамно да ги изгонятъ².

И тъй 40-годишниятъ миръ (отъ 927 г.) билъ нарушенъ насилствено и тоя пѣтъ пакъ отъ византийцитѣ. Походътъ билъ обявенъ отъ Никифора чрезъ завземането на българскитѣ погранични крепости въ Тракия; но после императорътъ, като искалъ да запази войницитѣ си, за да продължи щастливия походъ на изтокъ, предоставилъ на руситѣ да унищожатъ източна България, която и безъ това била доста ослабнала. Още въ мирния договоръ, сключенъ отъ Игоря (945) и потвърденъ отъ Олга (957), руситѣ се задължили да даватъ спомагателна войска на византийцитѣ³. Освенъ това, още и единъ париченъ подаръкъ отъ 1500 литри злато склонилъ Светослава да предприеме походъ.

Съ 10-хилядна войска великиятъ князь тръгналъ надолу по Днепъръ къмъ Черно море, презъ августъ 967 г. излѣзълъ внезапно на брѣга около устията на Дунава и безъ мжка завладѣлъ града Переяславецъ или Малъкъ Преславъ, чиито следи се забелязватъ и днесъ източно отъ Тулча при село Прислава, на дѣсния брѣгъ на ржкава Св. Георги. Българската 30-хилядна войска била разбита и принудена да избѣга въ Дръстъръ.

За плановѣтъ на Никифора нѣмаме точни сведения. Ние не знаемъ дали е искалъ само да сплаши Петра, или е ималъ намѣрение да покори България. Достоверно е само това, че веднага следъ щастливия походъ на Светослава неговата политика се измѣнила. Унищожаването на византийската